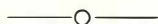

STAȚIUNILE PREISTORICE.

Localitățile din țara noastră, cari au dat până acum la iveală rămășițe preistorice sunt în număr relativ mare și împrăștiate în toate unghiurile țării, căci cele mai multe au fost descoperite în mod incidental, nu în urma unor cercetări sistematice. De regulă sunt situate pe dealuri sau terase mai înalte în apropierea apelor și prin poziția lor naturală constituie puncte ușor de apărut. Unele se prezintă în forma unor cetăți de pământ, încunjurate cu valuri și șanțuri, altele par a fi fost simple așezări omenesti, lipsite de întărituri artificiale. Localnicii le numesc în deobște «cetăți» sau «cetățui». În apropierea multor stațiuni se găsesse movile mai mari sau mai mici, așezate izolat sau în grupuri, cari aproape totdeauna s'au dovedit a fi morminte. În special în apropierea celor două stațiuni mai mari și mai bine cercetate până acum: Sculieni-Vădastra și Cucuteni s'au găsit necropole întinse.

Pentru a da o idee cât se poate mai completă despre numărul și importanța lor arheologică — deși în realitate până acum n'a fost nici una cercetată în întregime — le voi trece în revistă pe toate cele ce le cunosc, sau din informațiuni scrise sau din cercetări personale, arătând pentru fiecare și rămășițele găsite.

STAȚIUNILE DIN OLTENIA.

Regiunea din dreapta Oltului, atât de bogată în antichități romane, nu a dat la iveală până acum decât puține localități cu resturi preistorice, deși avem indicațiuni că numărul lor trebuie să fie cu mult mai mare. În județul Mehedinți nu se cunosc decât două: una pe râul Topolnița,

lângă schitul cu acelaș name, alta lângă Orevița. În cea dintâi s'au găsit două obiecte de piatră lustruită: un topor de serpentină verde găurit și un ciocan. Ele au intrat în colecțiunea lui Boliac ¹⁵⁾. Lângă Orevița pe un deal înalt se află o cetate de pământ, numită Cetatea Latinilor, pe care o cercetă Boliac la 1869. El descoperi aci printre cioburi de olărie «de culoare cenușie și albă» și printre oseminte omenesti și vase cu cenușă, un obiect de bronz, de a cărui întrebuințare nu-și putu da seamă, și mai multe de fier, ca vârfuri de săgeți, custure și o bilă găurită în trei locuri. Numai pe baza acestor informațiuni și în lipsa obiectelor găsite este problematică dacă cetatea Latinilor e o stațiune preistorică, deși Boliac afirmă că n'a găsit nimic «latinesc» într'însa ¹⁶⁾. Ceramică primitivă s'a mai găsit în acest județ la Dâlma și Ragova.

Dintre localitățile antice din județul Gorj patru pot fi socotite ca stațiuni preistorice, în baza relațiilor ce ne-a lăsat Teohari Antonescu, care le-a cercetat. Una este cetățuia de pe muntele Gornicelul, de lângă Schela, în lăuntru al căreia s'au găsit, cu ocaziunea unor săpături superficiale, obiecte primitive de lut, iar în afară de ea «șiruri de pietre înfipte în pământ și rân-daite în forma așa numitelor aliniamente din Bretagne în Franța; avem adică un rând de pietre puse la egală distanță una de alta și formând un dreptunghiul regulat, care la rândul său încheie un șir de trei rotocoale concentrice de piatră de aceeaș mărime... Sub aceste pietre se găsește de regulă un strat subțire de cenușă, amestecată cu hârburi de oale și resturi de cărbuni și obiecte de piatră, dintre cari unul, în formă de

ciocan se află la muzeul gimnazialui din Târgușiu.» Alta este cetatea de pe malul Oltețului, din apropierea mănăstirii Polovraci; mai sus de această cetate în minunata «Poiana lui Padeș» se află o necropolă străveche, «unde se văd clar urmele monumentelor dolmenice, petrele fiind smulse dela local lor și aruncate în vale». Necropala este încunjurată de un șanț foarte adânc, iar puținele săpături făcute în grabă au dat la iveală «resturi de oase amestecate cu ciuburi mici de lut, puse pe un strat de cenușă și cărbuni destul de gros». Pe panta dealului s'a găsit un schelet de om, cu genunchii aproape de gură și cu mâinile strânse pe genunchi. Mai în vale s'au găsit obiecte primitive de lut. Tot obiecte de lut, «lucrate cu o artă cu desăvârșire rudimentară» și amestecate cu «oseminte de animale dilavice», a găsit Antonescu și la intrarea peșterii dela Baia-de-Fier; iar pe măgura «Cioaca cu hani» dela Vârș s'au descoperit mai nainte «ciocane de bronz... colane și brățări învârtite, fibule și cașite, precum și săgeți de diferite mărimi și forme»¹⁷). Tot în acest județ pe dealul din Cărbănești s'a găsit un lung ciocan de piatră lustruită¹⁸). Pe harta lui Tocilescu, aflătoare la Muzeul de Antichități din Bacărești, maisant arătate ca stațiuni preistorice în acest județ Cetatea Porceni și Padina.

În județul Vâlcea s'a găsit în apropiere de mănăstirea Hurezi un toporaș de piatră lustruită și găurit, aflător astăzi în muzeul gimnazialui din Târgușiu; iar în pomenita hartă a lui Tocilescu este însemnat și satul Șerbănești ca stațiune preistorică.

În Dolj sunt indicate ca stațiuni de acest fel localitățile Hunia, Maglavita, Valea reia Tatomirești, Coțofenii-de-Jos, Bârea și Bucovățul.

Cea mai însemnată stațiune din Oltenia și care a fost și cea mai bine cercetată se află în județul Romanați și este cetatea Sculieni, din satul Vădastra. Așezată în partea de apus a satului, pe o măgură înaltă de vreo 6 m. și încunjurată de toate părțile cu o gârlă lată și mocirloasă, cetatea aceasta a fost cercetată de Boliac în anii 1869, 1872 și 1875. Săpând înăuntrul ei «până la afunzime de 2 metri», Boliac a găsit următoarele straturi de pă-

mânt: «întâi, zice el, este un pământ vegetal adus, apoi pământ vegetal țelină, apoi un strat de 15 — 20 cm. pietriș dilaviu, sub care pietrișeste pământ galben». Între stratul întâi și al doilea s'au găsit, la distanță de 5 m. una de alta, mai multe vetre de «pământ ars roșiatic și cu cărbuni» pe ele; lângă acestea o cantitate de vase primitive de lut și «mai multe pietre late de gresii roșii și vinete, între cari două pentru ascațire sau frecare de silexari»¹⁹). În anul 1875, săpând la marginile interioare ale cetății, timp de două zile cu câțiva oameni, Boliac a scos «din adâncime dela un metru până la un metru și jumătate, peste trei mii de silexari, afară de cele lepădate ca nereprezentând nimic, din cari silexari ca la trei sute intacte: săgeți, sulite, cașite, răzători, topoare, topoare-ciocane găurite, pietre de praștie de silex, rotunjite, pietre de afundat plasa, boldari, etc., mai multe pietre de frecat semințe, mai multe gresii de ascațit pietre, dintre cari un lastrator de o șchioapă cu patru adâncituri formate prin frecătură, măteci din cari s'au scos așchii de săgeți, cașite, etc.; mai bine de trei sute obiecte de lut frământat, între cari vreo sută scoase intacte: obiecte pentru țăsături, pentru afundarea de plase, pentru podoabe etc. etc.; trei omaleți foarte diformi, dintre cari unul pe pedestal . . . Apoi ca la vreo trei sute obiecte lucrate de os, dintre care vreo 70 scoase întregi: mânere pentru arme și unelte de silex sau de altă piatră, boldari, sule, undrele cu găuri, printre cari una admirabilă de 15 cm., un ac cu gămălie de 6 cm. și diferite coarne ascațite, găurite, între cari mai ales un corn de ren cu o gaură largă, în care s'a înțepenit o daltă mare (*hâche celtique*) de silex, găsită intactă, corespunzând cu o altă gaură, prin care s'au făcut legăturile spre înțepenirea armei, precum și alte deosebite obiecte de os neînțelese. Și peste toate acestea, mai bine de trei sute vase de pământ, dintre cari 55 scoase întregi . . . de diferite dimensiuni, de diferite forme, făcute toate cu mâna și fără asemănare între dânsule, pentru diferite azuri: oale, cance, străchini conservând încă unele alimente de pe atunci, care ar reclama analize chimice,

văscioare ca total mici pentru copii negreșit (?), două linguri foarte bine făcute, vase de lăminat și . . . o lălea foarte curioasă».

Cât privește fauna, el spune că a găsit «coji de scoici și melci foarte frumoși și, ce e mai curios, coji de stridii»; de asemenea oase de animale în cantități mari, pe cari atunci nu le-a putut determina ²⁰).

Pe urmă însă le arată ca «oase de animale, coarne de bou, de cerb, fălci de carnivore și de diferite rumegătoare» observând că a găsit la un loc «oseminte cu care s'ar putea încărea un car, numai oase de câini și de căței, mai mistuite». Oase de păsări n'a găsit, dar în schimb a aflat semințe: lintișoară, susam și puțin mei.

Bolias cercetă și movilele din apropierea cetății. «Săpând o movilă-mormânt aci, în preajma Vădastrei — zice el — între oseminte patrede, pe la mijlocul movilei, am găsit o magnifică *liache*-topor de armă roșie, patinată admirabil, plesnită la mijloc din vechime...»

În straturile superioare ale cetății s'au descoperit la o mică adâncime, monede dela Filip Arabul și zidării ușoare ²¹).

Armele și uneltele de piatră din cetatea Scalieni sunt parte lustrate parte nelustrate. Bolias vorbește de «ascuțituri de lance admirabile, lucrate cu dințișori», de «ferestraie de silex și săgeți de silex cu colți bine pronunțați» și de «topoare-ciocane găurite» ²²). Cât privește ceramica, vasele sunt în mare parte de lut nears. «O-lăria cea mai bine făcută și oarecum arsă... s'au găsit într'o singură parte, deși vase izolate, uscate la soare sau și oarecum un început de ardere, s'au găsit pe lângă toate vetrele bordeielor» ²³). Toate par a fi lucrate cu mâna, lutul e rău frământat, amestecat cu fărâmaturi cuarțoase și pasta foarte groasă. Unele sunt făcute din pământ cenușiu, altele din lut galbin, roșietic sau negru; toate s'au găsit acoperite cu un strat de var. Cele mai multe sunt lipsite de ornamente, restul au unul sau două brâuuri în relief, duse de obicei în jurul părții ce desparte gâtul de pântecul vasului. Uneori aceste brâuuri sunt împodobite cu crestături făcute cu unghia, alteori brâuurile sau chiar întreg vasul este ornate cu adâncituri rotunde, făcute cu degetul în

pasta moale și aranjate mai mult sau mai puțin simetric; alteori iarăș întregă suprafața vasului este brăzdată de sus până jos de dungi groase și paralele trase cu degetul ori cu un băț. Altfel de ornamentație constituie brăele și zonele punctate, trase în jurul gâtului sau pântecului vaselor. În sfârșit mai avem ornamente liniare, compuse din grupuri de linii paralele, mai scurte sau mai lungi, dispuse de obicei în zig-zag pe gâtul sau corpul vaselor. Se înțelege că adeseori aceste feluri de ornamente le găsim combinate toate sau numai câteva pe unul și acelaș vas. Este de remarcat însă că ornamente reprezentând plante sau animale nu s'au găsit în această stațiune. Aproape toate vasele au una, două sau trei toarte; este însă caracteristică că la unele toartele sunt înlocuite prin proeminențe în formă de nasturi, prevăzute câteodată cu găuri înguste, pentru a putea fi atârinate cu o sfoară ²⁴).

Idolii dela Scalieni, fabricați și ei din lut, au forma omenească, dar sunt foarte imperfect lucrați; ei sunt lipsiți de orice podoabe.

Harta lui Tocilescu arată ca stațiune preistorică în acest județ și satul Bazdac.

STAȚIUNILE DIN MUNTENIA PROPRIU ZISĂ.

În regiunea din stânga Oltului s'au descoperit un număr cu mult mai mare de stațiuni preistorice decât în Oltenia. Aproape în toate județele Munteniei, atât în cele dela munte, cât și în cele dela șes, avem câte una sau mai multe localități, cari au dat la iveală antichități de acest fel.

În județul Muscel s'au găsit rămășițe preistorice în două localități: la Micești și Petroșani, amândouă situate pe Râul Doamnei. Dela Micești erau în colecțiunea maiorului Papazoglu câteva toporașe și ciocane de serpentină, diorit și ofit, unele complete, altele numai în parte lustrate, găurite și negăurite; câteva gresăni de silex, de calcar și de micașist, perforate sau nu, un fragment de armă de os, o amuletă de belemnită, o piatră de praștie și un ciocan de calcar ²⁵). Iar dela Petroșani avea N. Crețulescu, fost ministru, «un foarte frumos toporaș de serpentină lustrată, cu

glafuri laterale», care fusese găsit «la adâncime de un stânjîn și mai bine»²⁶⁾.

În satul Budișteni s'a găsit de asemenea două topoare de piatră lastruită, unul găurit, altul negăurit, aflătoare acum în muzeul gimnaziului din Târgajiu. De altă parte harta lui Tocilescu indică o stațiune la Davidești-Bocești,

Un dolmen s'ar fi găsit, după afirmațiunea lui Boliac, în județul Dâmbovița, pe muntele Lespedea. El îl numește «Peștera cu oalele» și-l descrie astfel: «Peste pietre mari, un lespede pietroi formează un acoperământ peste două încăperi, una de 15 picioare lungime și 8 picioare largul, cu o intrare și cu o ieșire împotriva intrării, de 7 palme înalte și largi de 5 palme; bolovanii mari drept praguri și câte un alt bolovan ca treaptă de coborît într'însa. Intrând în lăuntru al acesteia, pe deschizătura de către apus, la dreapta este un bloc de piatră în formă pătrată, altar negresit, înălțime de 4 palme și tot atâtea de câte patru laturile. Pe acest altar numai cenușe și cioburi, amestecate cu un fel de nisip... Am luat — zice el — câteva din aceste hârbari, toate vinete și albite pe din afară, și am strâns și o cățățime din acea cenușă sacră.. Alături cu această sală, despărțită printr'un zid format dintr'un singur bloc de piatră și acoperită numai cu acelaș bloc de piatră, care acopere și prima sală, în formă de tindă... este o altă sală mai mică decât cea dintâi, fără altar într'însa și fără nici o îngrădire»²⁷⁾.

Acest dolmen, pe care Boliac îl aseamănă cu unul danez, reprodus de Lubbock, în opera sa *L'homme préhistorique*, a fost căutat de câțiva cercetători mai noi, dar n'a putut fi găsit²⁸⁾; cu toate acestea existența lui pe vremea lui Boliac nu poate fi pusă la îndoială.

În județul Prahova stațiunile sunt mai numeroase. Astfel în satul Mănești, pe o movilă încajurată dinspre răsărit cu un șanț mare, a găsit Boliac mai multe arme și unelte de silex, mai ales vârfuri de săgeți, și numeroase vase mici de lut, cari se află astăzi în Muzeul de Antichități din București. Unele din aceste vase sunt de pastă mai fină, cu ornamente adâncite și în relief²⁹⁾. Mai la deal, aproape de Pu-

chenii-Mari, de asemenea s'a descoperit o stațiune preistorică. Aci pe dealul Tinosul, care încetul cu încetul este mâncat de valea Prahovei, se află urmele unei cetăți de pământ, încajurată cu un val, în lăuntru al căruia s'au găsit obiecte de fier amestecate cu olărie de o fabricațiune foarte înaintată³⁰⁾.

La Sinaia și la Predeal s'au găsit în mod incidental mai ales obiecte de bronz: în prima localitate o serie de topoare foarte frumos lucrate și toate după acelaș tipar; în a doua un pumnal, mai multe brățări și fragmente de obiecte de bronz³¹⁾.

Harta lui Tocilescu mai indică în acest județ următoarele stațiuni: Breaza-de-Sus, Filipeștii-de-Pădure, Ghirdoveni, Nedelea, Dărmănești și Coadă Izvorului.

Din câteva descoperiri, asupra cărora n'am amănunte precise, se poate deduce că și în județul Buzău sunt stațiuni preistorice. Săpături s'au făcut însă numai în cetățuia dela Sărata-Monteoru. Aci a găsit Honzik, pe culmea dealului, straturi de cenușă până la 2 m. de groase și o serie de bordeie lungi de 3 m. și mai bine, late și adânci de câte 1½ m., pline cu cenușe, oseminte și cioburi. În urma surpării malului dinspre pârâul Sărata au ieșit la iveală patru morminte, în cari s'au găsit câte unul sau două schelete, așezate cu genunchii aproape de gură și având alătura vase de lut și podoabe de os. Vasele sunt îndeobște dintr'o pastă de culoare închisă lucioasă, împodobite cu ornamente din linii drepte și curbe — mai ales în formă de volute — și au în loc de toarte proeminențe lungărețe sau rotunjite în formă de nasturi, ornate și ele. Podoabele de os constau din bucați rotunde sau treiunghiulare, găurite pentru a putea fi înșirate ca mărgelile și ornate cu cerculețe mici săpate pe ele. Tot în morminte s'au găsit zece piramide mici de os, trei vârfuri de os ascuțite la un capăt, iar la celalalt despicate în trei părți, două sale de os și un cuțit de piatră. Incidental s'au mai descoperit aci o brățară, și un cercel de bronz și un topor de armă. Între oasele de animale s'au găsit oase de cal, de vite cornate, de urs, lup, porc, câine, oaie, cerb și de paseri. Stațiunea n'a fost decât în parte cercetată³²⁾.

În pomenita hartă a lui Tocilescu se mai arată ca stațiuni preistorice în acest județ: Tăbărăștii, Istrița, Căndeștii-de-Jos, Aldeonii, Pătărlagele, Rușiovăța-Râpele, Calvinici-Cătina, La Crânga, Boziorul-Văvăluci, Boldești și Vintilă-Vodă.

În județul Argeș se cunosc numai două stațiuni: Tutana, unde s'a găsit un topor de piatră lustraită găurit, și Arifu. Cât privește județul Olt s'au găsit arme preistorice la Cetatea lui Gâlma și la Dobrotinet. Din această din urmă localitate este un topor de piatră negăurit, care ca și cel din Tutana pomenit mai sus, se găsește în muzeul gimnazial din Târgajia.

Județele de sud ale Munteniei nu rămân în urma celor dela munte în ce privește numărul stațiunilor. În Teleorman, pe teritoriul orașului Zimnicea, pe malul Dunării, se află o cetate de pământ, încunjurată cu două valuri și două șanțuri, care a fost cercetată la 1846 de A. T. Laurian, iar mai târziu de Boliac. Acesta, săpând în marginea de apus a cetății, a dat mai întâi de un strat de cultură romană, care mergea până la adâncime de $2\frac{1}{2}$ m, iar sub el, la o jumătate de metru în jos, a găsit un strat de cultură mai veche, reprezentat prin «câteva fragmente de silex..., câteva fragmente de olărie primitivă neagră și un obiect neînțeleș de bronz». Stratul acesta de cultură însă n'a fost cercetat mai departe, ci Boliac a trecut înafară de cetate, pe câmpia dinspre oraș, unde a dat de o întinsă necropolă, pe care a numit-o «Câmpul de morți». Aci, pe o întindere de 20 stânjani, a găsit «peste o sută urne mai bine sau mai rău făcute, toate de pământ negru, toate cu oase arse într'însele, toate acoperite sau cu capac întreg sau cu câte un ciob sau cu o piatră»³³⁾. Deci, după cum se vede, probabil un cimitir roman.

În altă parte a județului însă, în satul Calomfirești (com. Țigănești), s'au găsit urmele unei stațiuni curat preistorice. Pe o măgură din acest sat se află o cetate de pământ, încunjurată cu un val, pe care a cercetat-o Boliac superficial în 1869. Săpând aci el găsi: «două custare, silexuri și alte fragmente, trei obiecte de pământ cenușiu, mici, rotunde și găurite la mijloc., adunături de pietre pentru praștie, cum și

patru pietre mari cu indicii pronunțate că au servit la strivire de grâne» și o mulțime de cioburi, printre cari «două vase de pământ cenușiu, cu forme bizare»³⁴⁾. O parte din aceste obiecte se găsește în colecțiunea d-lui D. Bateulescu, alătura de altele găsite de d-sa parte aci, parte în stațiunea dela Bălaci-Pădureți din acelaș județ. În această din urmă localitate a adunat d-sa câteva fragmente de os și un număr de obiecte de lut, ca vase, idoli și piramide. Vasele sunt unele de pastă dură, altele mai fine, împodobite cu ornamente liniare dispuse fără de nici o regulă. Idolii sunt mai perfecți decât cei dela Scalieni și ornați și ei cu linii adâncite, ce formează diferite figuri geometrice pe piept și pe spate. Reprezintă și personajii bărbătești și femeiești, cu părțile genitale foarte dezvoltate; picioarele le sunt mai bine sau mai rău demarcate, iar la cap sau la umeri au cu toții mici găuri, pentru a putea fi atârnați. Stațiunea n'a fost decât într'o mică măsură cercetată³⁵⁾.

Și mai puțin a fost cercetată cetatea de pământ din satul Netoți, tot din județul Teleorman, vizitată și ea de Boliac în 1869. Încunjurată «cu un singur bloc larg de pământ, de diferite înălțimi, care, după ce fusese așezat prin garduri și stinghii de lemn, s'a fost ars de toate părțile și întărit ca o cărămidă», această cetate a dat în urma unor săpături făcute în grabă o seceră de bronz, un fier de plug de bronz și «olărie foarte primitivă»³⁶⁾.

De curând s'au găsit la Ciolăneștii din Deal, din acest județ, un număr de oale de lut negru, lucrate cu mâna, mai mari și mai mici, cu una sau două toarte, cari se păstrează acum în Muzeul de Antichități din București.

De asemenea mai sunt arătate de Boliac și Tocilescu ca stațiuni preistorice și Orbeasca, Framoasa, Goala, Seaca și Lița, toate localități în acest județ.

Județul Ilfov la rândul său a dat și el la iveală o serie de stațiuni, cari n'au fost însă decât foarte puțin cercetate. Pe teritoriul Bucureștilor pare a fi fost mai multe stațiuni preistorice, căci în diferite părți ale orașului s'au găsit cu ocazia săpăturilor pentru lucrări de edilitate, obiecte pre-

istorice. Topoare și vârfuri de săgeți de silex s'au găsit și la Arcuda, când s'au făcut puțurile ce deservea Capitala cu apă potabilă. De altă parte în depozitele eua-ternare dela Grecii-de-Mijloc, Odaia Vlădiciei și deasupra iezeralui Mostiștea, din acelaș județ, s'au găsit de asemenea fragmente de olărie primitivă și obiecte de silex cioplite, alătura de oase de om și de boi, conchilii de *unio* calcinate și pământ amestecat cu paie pentru facerea locuințelor ³⁷).

Peste tot în regiunea lacurilor din acest județ s'au găsit obiecte primitive. Am putut vedea însă numai pe cele găsite la Căscioarele-Prunda, pe moșia d-lui Alimănișteanu, și la Spanțov. Și unele și alte se găseseră în colecțiunea d-lui Dr. Antipa. La Căscioarele-Prunda s'au găsit două anelte de silex, un toporaș de gresie negăarit, fragmente de oale mici negre, cu o toartă sau fără toarte, lucrate cu mâna, și o oală ceva mai mare cu două toarte și ornată cu un brâu de adâncituri în formă de mici spirale, din care se lasă în patru părți pe pântecul vasului câte o bandă scurtă de adâncituri drepte și paralele. De asemenea greatăți de lut, rotunde și găurite, o piatră mică de lustruit și oase de animale. La Spanțov alătura de două ulcele, dintre cari una cu o toartă mică, lucrate din o pastă cenușie, s'au mai găsit: un obiect carios de lut, cu trei brațe, împodobite la vârfuri cu creștături circulare; o ulcie mică cât un degetar cu patru mânași laterale, o brățară de bronz și o monedă barbară. Harta lui Tocilescu mai indică stațiuni preistorice în acest județ la Radovana, Ulmi și Valea Cocorului.

În sfârșit în județul Ialomița, pe cursul de jos al râului cu acest nume, s'a găsit de asemenea o stațiune, care însă nici ea n'a fost cercetată decât superficial de cătră Boliac. Locul unde e așezată această stațiu-

ne se cheamă Piscul-Crăsani și face parte din comuna Copazul. S'a găsit aci olărie în cea mai mare parte de caloare cenușie și făcută dintr'o pastă foarte fină. «Perfecțiunea frământării latalui, eleganța formelor și varietatea desenarilor de pe multe cioburi... vădese, zice Boliac, o epocă cultă și o mulțime de necesități casnice. Rotirea olăriei este foarte perfecționată. Obiecte făcute cu mâna sunt foarte puține... toate acele obiecte unde nu se vede roata sunt de lut galbin și din contra toate obiectele de lut cenușiu atestă trecerea lor prin roată ³⁷). Odobescu aseamănă vasele de aci cu cele găsite în țările celtice, Bretania și Irlanda. El zice: mai toate vasele dela Piscul-Crăsani sunt reduse în stare de cioburi; cu toate acestea se recunosc pe ele baze tare resfrânte, pântece de oale cu forme unghiulare, înalte scaune conice, mânere subțiri și foarte încovoiate, găurele dese ca de ciur, ornamente cu linii în zig-zag, în fine toată caracteristica unei arte ce nu are nimic banal, nimic imitat de pe formele, cu cari ne-au obișnuit popoarele cu ale căror uzuri plastice ne-am familiarizat» ³⁹).

Pe lângă aceasta harta lui Tocilescu mai arată stațiuni preistorice în Ialomița la Valea-Seacă lângă Lușșani, la Vada-Pietros, Iazu de pe Valea Stratina, Brăilița, Găița și Bordașanii mari.

De menționat sunt și localitățile din județul Vlașca, cari au dat la iveală ceramică primitivă, ca Stoenesti-Oprișani, Voivoda, Drăgănești, fără a avea indicațiuni mai precise decât asupra Voivodei. Aci Boliac găsi «fragmente de silexuri și de olărie groasă cenușie» ⁴⁰). De asemenea localitățile Băbeni-Dedalești, Slobozia și Râmniceni din județul Râmnicu-Sărat și Sațești din jud. Brăila arătate în harta răposatului profesor Gr. Tocilescu.

CONST. MOISIL.

1) Notice sur la Roumanie, Paris 1868, capitoulul Notice sur l'histoire du travail ou sur les antiquités de la Roumanie.

2) Compte rendu du Congrès international d'anthropologie et archéologie préhistorique tenu à Copenhague 1869.

3) Monitorul Oficial al României, București, anul 1871.

4) Revista Științifică, anul 1872, p. 148 arm.

5) Columna lui Traian, anul 1874, Februarie 15.

6) Columna lui Traian, anul 1875, nr. 4; Boliac a răspuns în Trompeta Carpaților, nr. 1054 din acelaș an.

7) Analele Acad. Rom. Seria I, v. X, 1877.—Studiile de preistorie ale lui Odobescu au fost reproduse în toată edițiunile complete ale operilor sale. Ultima ediția „Minervei” 1908, vol. III.

8) Studiile lui Boliac sunt publicate în Escursiune arheologică, București 1869; Trompeta Carpaților, 1869, nr. 759; 1870 nr. 846; 1872, nr. 966 și 1010; 1873, nr. 1054 și 1059; 1874, nr. 1137; 1876, nr. 1255.

9) În Dacia înainte de Romani, Tocilescu reproduce și comentează pe Boliac; iar pe o hartă murală aflătoare la Muzeul de Antichități din București a însemnat toate localitățile preistorice descoperite până la moartea sa (1909).

10) Beldiceanu a publicat o broșură „Antichități dela Cucuteni”, Iași 1885; Bațareanu „Notiță asupra săpăturilor dela Cucuteni” în Arhiva șoc. șt. și lit. din Iași, 1889, p. 257 și arm., împreună o dare de seamă în Compte rendu du Congrès international d'anthr. et arch. préh. Paris 1889, p. 501 arm.

11) Ne mai având la îndemână studiul d-lui Diamandi, am utilizat o veche notiță și informațiunile ce a binevoit a-mi da d-sa printr'o scrisoare.

12) Buletinul oficial al Ministerului Instrucțiunii publice, 1897 Sept. 15; Convorbiri Didactice, 1897, Octomvrie 15.

13) Zeitschrift für Ethnologie, Berlin 1907, p. 999 arm.

14) O lucrare de sinteză a tuturor acestor cercetări nu există încă. S'au publicat de regulă în Anuarele Muzeului de Geologie din București, Buletinul Societății de Științe din București și Anuarele Institutului Geologic de acolo.

15) Trompeta Carpaților, 1872, nr. 1010, planșa, fig. 2 și 29.

16) Boliac. Escursiune arheologică, p. 55.

17) T. Antonescu, Bul. Minist. Instr., 1897, p. 119 arm.

18) Revista „Jiul”, 1894, nr. 4, tabla, fig. 11 A și 11 B.

19) Trompeta Carpaților, 1872, nr. 1010.

20) Ibidem și 1873, nr. 1059.

21) Cf. Trompeta Carpaților, 1873, nr. 1059 și 1876, Nr. 1255.

22) Trompeta Carpaților, 1870, Nr. 1059.

23) Ibidem.

24) Trompeta Carpaților, 1876, nr. 1255 planșa.

25) Revista științifică, 1872, stampn IX, tab. I nr. 2—8, tab. III nr. 1, 3, 4, 7, 8, 9; stampan X, tab. IV nr. 8,

26) Idem stampan IX, tab. I, 1.

27) Trompeta Carpaților, 1870, nr. 846.

28) L'au căutat după cât știa Tocilescu și Teoh. Antonescu.

29) Escursiune arheologică; Muzeul de Antichități, dulapul IV.

30) Trompeta Carpaților, 1869, nr. 759.

31) Muzeul de Antichități din București, dulapul I.

32) Zeitschrift für Ethnologie, 1907, p. 999—1002.

33) Trompeta Carpaților, 1872, nr. 1010.

34) Escursiune arheologică, p. 5—6.

35) Colecțiunea Batcalescu.

36) Escursiune arheologică, p. 10.

37) Anuarul Muzeului Geologic, București 1905, p. 52.

38) Trompeta Carpaților, 1869, nr. 860.

39) Columna lui Traian, 1874, p. 80.

40) Trompeta Carpaților, 1874, nr. 1137; Excurs. arh. p. 11.